

ТЕРИТОРІЯ НАУКИ

Частина 2

Полтава 2019

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ

Студентський науковий гурток
«ТЕРИТОРІЯ НАУКИ»

ЗБІРНИК

матеріалів наукових досліджень молодих
учених кафедри публічного управління та
адміністрування

«ТЕРИТОРІЯ НАУКИ»

Частина 2

2019 рік

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Збірник матеріалів наукових досліджень молодих учених кафедри публічного управління та адміністрування «ТЕРИТОРІЯ НАУКИ». Частина 2. Полтава: Кафедра публічного управління та адміністрування, 2019. 61 с.

Схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування

Відповідальна за випуск: Шупта І.М. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Редакційний колектив не завжди поділяє думку авторів.

У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована молодими ученими.

Усі матеріали подаються в авторській редакції

© Кафедра публічного управління
та адміністрування ПДАА;
автори матеріалів

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. УПРАВЛІННЯ НА МАКРОРІВНІ	6
<i>Гринько Є. В.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	6
<i>Гринько Є. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
<i>Козловець Є. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ АСОРТИМЕНТОМ МАГАЗИНУ «СІЛЬПО»	11
<i>Козловець Є. В.</i> АНАЛІЗ ТОВАРНОГО АСОРТИМЕНТУ МАГАЗИНУ «СІЛЬПО»	13
<i>Передерій О. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ ПРОДУКТІВ	15
<i>Сівков Д. Д.</i> СТАН БРЕНДИНГУ ДИЛЕРСЬКОГО ЦЕНТРУ	18
<i>Степанова М. Ю.</i> ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК РІЗНОВИД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	20
РОЗДІЛ 2.	
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	24
<i>Алексеєнко С. І.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕЧНОГО ДОВКІЛЛЯ	24
<i>Болтушкіна Н. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД	27
<i>Гнойовий Я. І.</i> УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ВПЛИВ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	29
<i>Гнойовий Я. І.</i> УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ	33
<i>Жайворонок Ж. О.</i> ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «РЕСУРСИ»	36
<i>Коленський В. В.</i> КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІР	38
<i>Малюга А. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ	40
<i>Малюга А. О.</i> СТАН РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	43

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

<i>Малюга А. О.</i> ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	45
<i>Манько С. В.</i> СКЛАД ТА СТРУКТУРА ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	48
<i>Мартиненко А. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	51
<i>Тютюнник І. П.</i> СТАН МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ МИРГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ	54
<i>Чупилко В. О.</i> ПРОСВІТНИЦЬКІ ЗАХОДИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ВЕТЕРИНАРІЇ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	57

РОЗДІЛ 1

УПРАВЛІННЯ НА МАКРОРІВНІ

Гринько Є. В., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Яснолоб І.О.

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ В
СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Одним із завдань управління змінами на підприємствах є перетворення окремих процесів розвитку у стійкий напрям з розробленим механізмом активного розвитку як системи внутрішньо-організаційної дії, що базується на внутрішньому потенціалі підприємства з опорою на активізацію людського чинника. Спрямованість на досягнення результатів є загальним фактором усіх об'єктів розвитку. Саме поняття «результат» стосовно процесу організаційних змін є дуже широким і багатостороннім. А вибір критеріїв оцінки результатів і створення самої системи управління результативністю підприємств за умов проведення комплексу організаційних та економічних змін залишається проблемою як у сучасній науковій літературі, так і на практиці.

На сучасному етапі досліджень доцільно виділити два підходи авторів до взаємозв'язку між категоріями «результативність» та «ефективність», котрі з урахуванням логіки співвіднесення понять графічно відображені за допомогою кругів Ейлера (рис. 1).

Рис. 1. Взаємозв'язок результативності та ефективності в системі діяльності підприємств [1, с. 100]:

R – результативність; E – ефективність.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Визначення взаємозв'язку між поняттями «результативність» та «ефективність» неможливе без розуміння їх сутності та особливостей – характеристику наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика та показники оцінювання понять «результативність» та «ефективність» [2, с. 78]

Характеристика понять «результативність» та «ефективність»	
Результативність (результат)	Ефективність (ефект)
Міра досягнення	Ціна і швидкість (оперативність) досягнення
- наявність/відсутність - який?	- якою ціною (сума витрат)? - як швидко (оперативність)?
Показники/критерії оцінювання (відносні та абсолютні)	
- сукупність показників рентабельності, ліквідності, показники фінансового стану, економічної стійкості, ділової активності тощо; - обсяг виробництва та реалізації, дохід, прибуток, частка ринку, ступінь задоволення споживачів тощо	

Отже, результативність менеджменту – це спроможність системи управління створювати умови для реалізації цілей і стабільного розвитку економічної ефективності, що, зокрема, залежить від міри і кількості досягнутих результатів підприємства за визначений термін. Створення відповідних умов реалізації цілей та коректне їх визначення передбачає забезпечення довготермінового існування та розвиток підприємства.

Складність оцінювання результативності менеджменту полягає в тому, що успіх діяльності підприємства залежить від міри задоволення покупців, яку, своєю чергою, важко обчислити. У підсумку визначення результативності полягає у прив'язуванні до показників економічної ефективності, здебільшого, до виручки від реалізації продукції (валового доходу) тощо [1, с. 96]. Ця категорія є багатокритерійною величиною, структура якої залежить від специфіки діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Поршнеv А. Г. Качество, результативность и эффективность менеджмента. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20. С. 96-105.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

2. Тищенко А. Н., Кизим Н. А., Догадайло Л. В. Экономическая результативность деятельности предприятий : монографія. Харьков: ИНЖЕК, 2005. 169 с.

*Гринько Є. В., здобувач вищої освіти СВО «Магістр», спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Яснолоб І. О.*

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Спрямованість на досягнення результатів є загальним фактором усіх об'єктів розвитку. Саме поняття «результат» стосовно процесу організаційних змін є дуже широким і багатостороннім. А вибір критеріїв оцінки результатів і створення самої системи управління результативністю підприємства за умов проведення комплексу організаційних та економічних змін залишається проблемою як у сучасній науковій літературі, так і на практиці. У зв'язку з тим, що серед цілей структурної перебудови як на макрорівні, так і на мікрорівні є цілі загальносистемного характеру та виникає потреба формування критеріїв оцінки результативності й механізмів їх забезпечення. Для цього не завжди підходять показники економічної ефективності господарської діяльності [1, с. 53].

Результативність характеризується досягненням очікуваного стану об'єкта управління, мети управління або рівнем наближення до неї. Вона пов'язана з виробничими, технологічними та управлінськими процесами, конкретними проблемами і способами їх розв'язання [2, с. 29]. Результативність, з одного боку, залежить від створення умов і результатів праці на конкретному об'єкті, а з іншого – від зовнішнього середовища та ситуацій, які визначають кон'юнктуру ринку, та від величини акціонерного капіталу й величини ситуаційного доходу від реалізованого товару [1, с. 54].

Фактори, що впливають на результативність підприємства:

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

- потенціал системи підприємства;
- збалансованість складових суб'єкта господарювання;
- процеси на всіх стадіях кругообігу засобів виробництва;
- раціональність співвідношення між результативністю господарської та результативністю фінансової діяльності;
- оптимальна залежність між активною і пасивною адаптивними реакціями системи;
- потенціал конкурентного статусу організаційних формувань [3, с. 53].

Формуючи систему управління результативністю діяльності підприємства, слід враховувати, що кінцева результативність визначається рівнем забезпечення раціональної взаємодії зовнішнього і внутрішнього середовищ, а також рівнем використання їхніх факторів як основи формування конкурентних переваг господарюючих структур.

Сутність управління за результатами є наслідком природного й безперервного процесу розвитку систем управління. Якщо цільове управління робить основний наголос на плануванні, то управління за результатами більше уваги акцентує на реальному процесі управління, на мотивації і кваліфікації керівників. Це є практична філософія управління, яка об'єднує багато сучасних напрямів – стратегічне управління, ситуаційне управління, інтегрований розвиток керівників і організацій тощо. Оцінка управлінського потенціалу сільськогосподарських підприємств в умовах їх стратегічної орієнтації [2, с. 35] свідчить про те, що в більшості підприємств система менеджменту як цілісність не сформована. Оперативна орієнтація в діяльності підприємств не є прогресивною і стратегічно орієнтованою. Рівень готовності менеджменту до ризику, а також до ефективної праці в умовах нестабільної економіки досить низький. Також встановлено, що економічно сильні сільськогосподарські підприємства проявляють готовність до подолання труднощів та тимчасових невдач. При цьому з підвищенням рівня розвитку управлінського потенціалу зростають виробничі і економічні показники [1, с. 65]. Таким чином, важливим

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

об'єктом контролю, аналізу та оцінки повинні бути потенціал менеджменту та його складові, оскільки успішність діяльності підприємств значною мірою залежить від його сформованості та адаптованості до вирішення стратегічних завдань [3, с. 52].

На рис. 1 наведена схема управління результативністю організаційної системи.

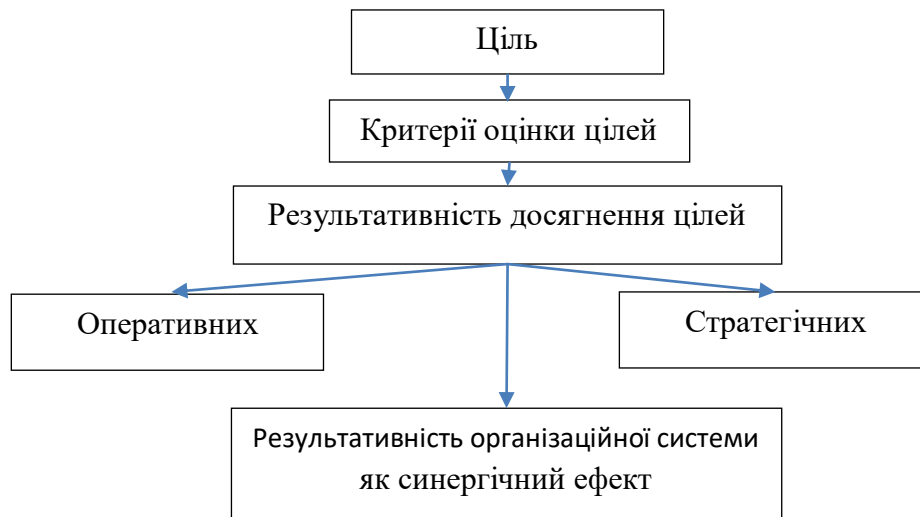

Рис. 1. Схема управління результативністю організаційної системи підприємства [2, с. 68]

Таким чином, єдиною метою управління підприємством є досягнення результатів, що передбачає безперервне повторення основних етапів: планування, реалізація планів та контроль за їх виконанням. Управлінські елементи слід постійно оновлювати з урахуванням вимог майбутніх змін в зовнішньому середовищі та в підприємстві, тобто прагнути досягти нових результатів як загального знаменника процесу розвитку. В управлінні за результатами можливості підприємства повинні використовуватися таким чином, щоб плани діяльності охоплювали як стратегічний рівень, так і рівень індивідуального використання робочого часу окремими працівниками.

Список використаних джерел

1. Гудзинський О. Д. Менеджмент у системі агробізнесу. Київ : Урожай, 1994. 235 с.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

2. Мартиненко М. М., Ігнат'єва І. А. Стратегічний менеджмент : підручник. Київ : Каравелла, 2006. 320 с.

3. Пилипенко О. С. Оцінка управлінського потенціалу сільсько-господарських підприємств в умовах стратегічної орієнтації. *Науково-практичний журнал «Агросвіт»*. 2010. № 2. С. 52-56.

Козловець Є. В., здобувач вищої освіти СВО «Магістр», спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Дем'яненко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ АСОРТИМЕНТОМ МАГАЗИНУ «СІЛЬПО»

При розробці стратегічних цілей управління асортиментом дирекція ТОВ «Сільпо-Фуд» магазин «Сільпо» вирішує такі основні завдання: аналіз співвідношення попиту та пропозиції на товарні категорії з метою розробки асортиментної матриці, що найбільш повно задовольняє потреби покупців; оптимізація товарних запасів і, як наслідок, економія витрат на зберігання продукції за рахунок реалізації товарів підвищеного попиту за оптимальною ринковою ціною; дослідження динаміки та структури споживчого попиту по кожній товарній категорії; чітке розбиття асортиментної матриці магазину на товарні категорії і підкатегорії; збір, систематизація та аналіз усієї необхідної маркетингової інформації; оптимізація фінансових потоків у кожній товарній категорії; розробка стратегії позиціонування магазину на ринку і визначення цінової стратегії, відповідної обраному іміджу магазину; розробка асортиментної політики; оптимізація логістичної політики магазину, що відповідає за рух товару продукції від виробників (постачальників) до кінцевих споживачів; розробка комплексу просування товарів магазину, що включає рекламні кампанії, акції зі стимулювання збуту та ін.; оцінка взаємного впливу обсягу продажів різних

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

товарів; проведення грамотної кадрової політики; узгодження інтересів виробника чи постачальника і магазину [1, с. 231].

Перед тим як приступити до розробки стратегій формування та управління асортиментом магазину, керівництво магазину вирішує такі завдання (рис. 1). Стратегічне управління товарним асортиментом підприємства здійснюється головними спеціалістами та керівниками відділів на основі розробленої стратегії ТОВ «Сільпо-Фуд».

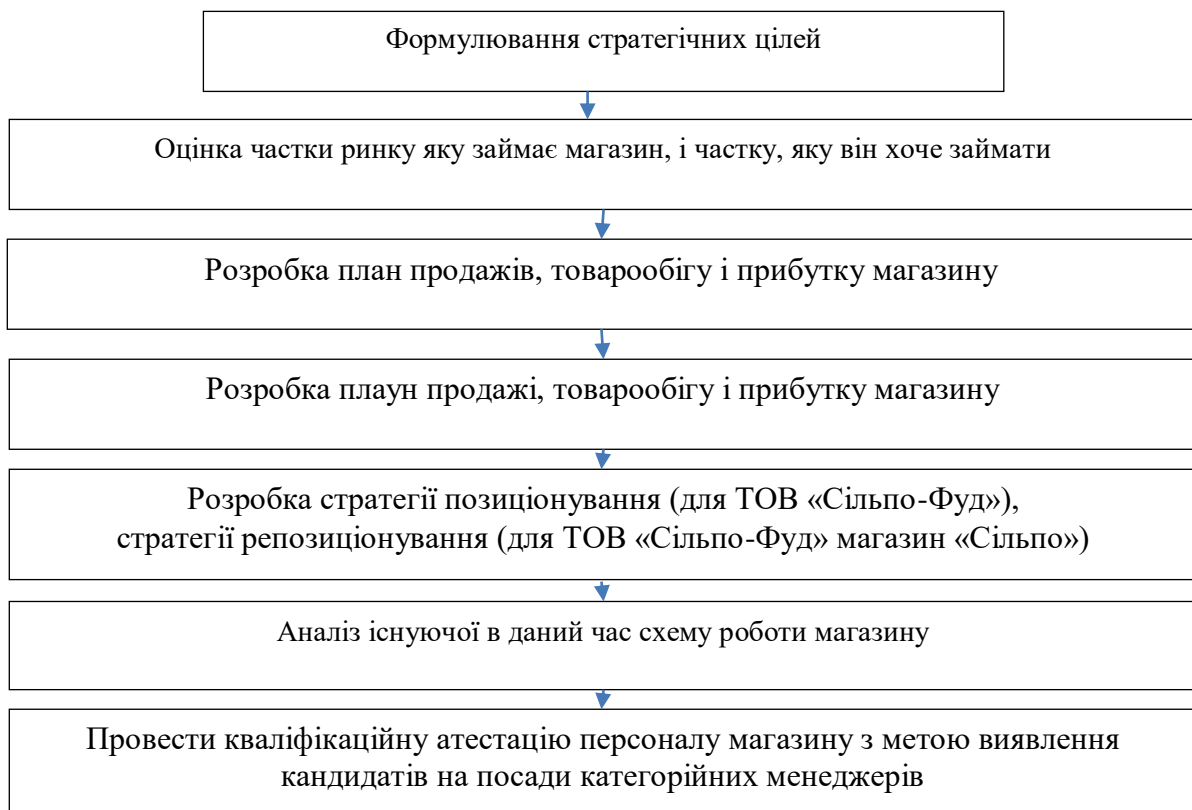

Рис. 1. Завдання керівництва керівництво ТОВ «Сільпо-Фуд» магазин «Сільпо» перед розробкою асортиментної стратегії, 2014-2018 рр.

Стратегічними напрямками діяльності магазину ТОВ «Сільпо-Фуд» магазин «Сільпо», є здійснення торговельної, комерційної, виробничої, науково-дослідної, благодійної діяльності з метою одержання прибутку та задоволення інших потреб [2, с. 5].

Керівництво ТОВ «Сільпо-Фуд» скористалося накопиченим досвідом західних торговельних операторів за рахунок запрошення іноземних керуючих ,

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

які повністю керували процесом.

Список використаних джерел

1. Карпенко Н. В. Управління маркетинговою політикою підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 5 (50). С. 231 – 234.
2. Быховец С. Н. Управление ассортиментом в системе маркетинга предприятия. *Маркетинг и маркетинговые исследования*. 2017. № 01 (67). С. 4–11.

Козловець Є. В., здобувач вищої освіти СВО «Магістр», спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Дем'яненко Н. В.

АНАЛІЗ ТОВАРНОГО АСОРТИМЕНТУ МАГАЗИНУ «СІЛЬПО»

Магазини мережі «Сільпо» пропонують покупцям широкий вибір продуктів харчування, а також промислові товари та косметику. Асортимент супермаркету досягає 20000 найменувань продукції. Крім того, в ТОВ «Сільпо-Фуд» магазин «Сільпо» можна знайти якісні товари за доступною ціною. У магазині мережі випікається свіжих хліб за різноманітними рецептами, можна придбати готові страви у відділах кулінарії [1].

У складі підприємства функціонує 13 відділів: молочний; хлібний; кондитерський; гастрономія; овочевий; м'ясний; рибний; алкогольних виробів; консерви; кулінарія; тютюнових виробів; непродовольчих товарів. Асортимент товарів в супермаркеті представлений наступними групами продовольчих та не продовольчих товарів: хліб та хлібобулочні вироби; бакалійні товари; плодоовочеві товари, гриби та зелень; цукор, мед та кондитерські вироби; соки, води, алкогольні та безалкогольні напої; м'ясо та м'ясні товари; риба (свіжа, морожена, копчена) та рибні товари; молоко та молочні продукти (йогурти, кефір, кисломолочні та сичужні сири); яєчні товари; товари побутової хімії (засоби для

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

прання білизни, шампуні, бальзами, засоби для миття посуду, засоби для прибирання); косметичні товари та товари особистої гігієни; дитячі іграшки, канцтовари, посуд тощо.

Продукція українських фермерів знаходиться в різних відділах, наприклад овочевий відділ, гастрономія. Окрім цього, супермаркет пропонує своїм покупцям спробувати товари власних торгових марок, що представлені в більшості категорій і більше 500 одиниць товарів, а також товарами власного імпорту. Власні торгові марки Fozzy Group, представлені в мережі «Сільпо» наведені на рис. 1.

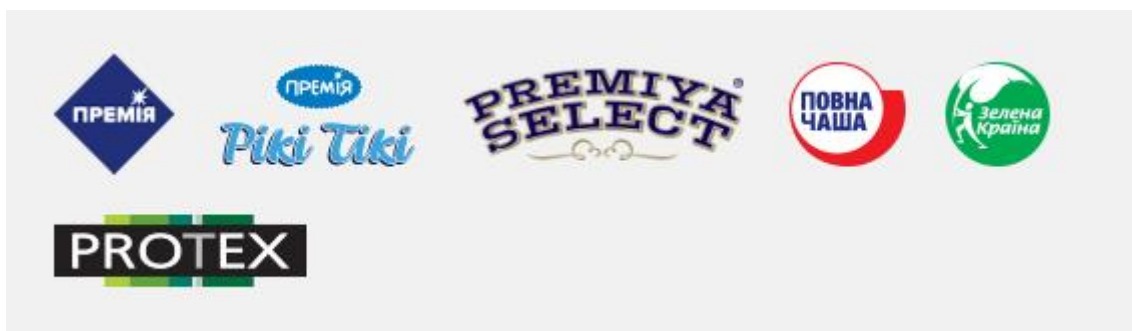

Рис. 1. Власні торгові марки Fozzy Group, представлені в мережі «Сільпо», 2013-2017 рр.

У магазині є ряд допоміжних послуг, а саме: власна пекарня, власна кулінарія, кондитерський відділ та відділ випічки, піцестанція (піца робиться перед покупцем, акваріум зі свіжою рибою, а також паркувальна зона на 50 місць.

Продаж товарів в магазині здійснюється як традиційно – через прилавок, так і методом самообслуговування, що передбачає вільний доступ покупця до товарів для самостійного їх огляду. З цієї причини в супермаркеті використовується комбіноване лінійне планування торгової зали, що створює найліпші умови для згрупування і розташування товарів та зручного виконання операцій торгово-технологічного процесу, з метою доведення товарів належної до торговельного залу для реалізації їх покупцям з мінімальними затратами праці та часу [2, с. 89]. ТОВ «Сільпо-Фуд» магазин «Сільпо» пропонує широкий асортимент м'ясної продукції. В цілому мережа супермаркетів «Сільпо»

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

спрямована як на задоволення потреб споживачів, так і дотримання соціальних та екологічних вимог у підприємстві.

Список використаних джерел

1. Кардаш В. Я., Павленко І. А., Шафалюк О. К. Товарна інноваційна політика. Київ : Лібра, 2004. 266 с.
2. Криворучко С. П., Огліх В. В. Основи здійснення маркетингових досліджень та аналіз їх економічної ефективності при плануванні виробничої програми на підприємстві. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2018. № 1. С. 89–95.

Передерій О. О., здобувач ступеня вищої освіти «Магістр», спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Світлична А. В.

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ ПРОДУКТІВ

При створенні продуктового інтернет-магазину варто приділити увагу підбору штату майбутнього персоналу. Для невеликої торгової точки, яка працює виключно он-лайн, буде досить консультанта з високим рівнем культури спілкування і відповідною кваліфікацією. Доречно буде організувати преміальну систему оплати праці продавцям для додаткової мотивації. Крім того знадобляться вантажники (1-2 особи), а також кур'єри [3, с. 124].

Окрім реклами продуктового магазину в пресі, необхідно також здійснити його просування в мережі Інтернет, враховуючи той факт, що цим джерелом інформації користується 21 % клієнтів магазину. Зокрема, пропонується розробка власного сайту. Середня вартість просування та підтримки сайту протягом місяця складає 5450 грн [4, с. 23].

В табл. 1 представлено комплекс заходів, що направлені на просування та підтримки сайту з урахуванням новітніх технологій, які використовуються в мережі Інтернет.

**Комплекс заходів щодо просування та підтримки сайту
продуктового магазину [2, с. 61]**

Найменування робіт	Склад робіт
Просування за списком ключових фраз (профільних запитів у пошукових системах)	Складання списку ключових фраз, відповідно до якого користувачі будуть знаходити сайт у пошукових системах
Наповнення й супровід сайту (один ряд протягом доби)	Наповнення сторінок сайту текстовою й графічною інформацією, моніторинг роботи сайту, усунення недоліків, вірусів, контроль швидкодії сайту, контроль термінів закінчення хостингу й домену сайту
Глобальні доробки сайту	Доробки функціонального наповнення сайту, дизайну сайту, включаючи повну переробку дизайну, розробка концепцій сторінок, розділів, ресурсу в цілому
Веб-аналітика відвідуваності сайту	Постійний збір і аналіз статистики відвідуваності сайту за допомогою систем Google Analytics, Метрика. Виявлення логічних і технічних проблем (швидкий або несподіваний відхід відвідувача із сайту, з певної сторінки сайту, перешкоди користувачам при заповненні форм зворотному зв'язку, відправлення повідомлення, реєстрації або придбанні послуг).
Інтернет-маркетинг (конкуренти й тренди)	Маркетингові дослідження Інтернет-середовища з метою формування нових рекламних ідей для сайту, ідей представлення послуг замовника на основі звіту веб-аналітика.
Контекстна реклама, соціальні мережі, форуми, блоги	Публікація оголошень у пошукових системах Яндекс, Google, створення групи в соціальних мережах і її ведення (на підставі матеріалів і новин замовника), обговорення послуги або продукту замовника на полях Інтернет-форумів і блогів.

Найбільш суттєвими видами робіт серед тих, що були перелічені в табл. 1, для продуктового магазину є такі: розробка концепції ресурсу сайту в цілому); просування за списком ключових фраз; наповнення й супровід сайту. Пропонується такий орієнтовний склад його сторінок:

«Основна»; «Про нас»; «Продукти»; «Контакти»; «Знижки».

Так, зокрема, на сторінці «Основна» також пропонується зробити посилання на рубрики:

«Наші пропозиції»; «Новини кулінарії»; «Гастрономія м. Полтави»; «Пропозиція дня».

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Крім того, головна сторінка повинна містити можливість пошуку страви відповідно до потреб клієнта [1, с. 114]. У табл. 2 наведений пропонований відсотковий розподіл витрат продуктового магазину «Яблуко» на розробку та підтримку власного сайту в межах просування свого бренду.

Таблиця 2

Щомісячна вартість просування й підтримки сайту продуктового магазину, 2020 р.

Найменування робіт	Частка в загальному обсязі витрат на просування і підтримку сайту, %
Просування за списком ключових фраз (профільних запитів у пошукових системах)	25
Наповнення й супровід сайту (один раз протягом доби)	25
Глобальні доробки сайту	25
Веб-аналітика відвідуваності сайту	15
Інтернет-маркетинг (конкуренти й тренди)	5
Контекстна реклама, соціальні мережі, форуми, блоги	5
Разом	100

Якщо здійснити розрахунки вартості кожного із зазначених видів робіт у рамках щомісячного бюджету, який продуктовому магазину потрібно виділяти на просування власного бренду за допомогою Інтернет-технологій, то можна одержати такі результати (табл. 3).

Таблиця 3

Щомісячна вартість просування й підтримки сайту продуктового магазину, 2020 р.

Найменування робіт	Вартість, грн
Просування за списком ключових фраз (профільних запитів у пошукових системах)	1330
Наповнення й супровід сайту (один раз протягом доби)	1320
Глобальні доробки сайту	1350
Веб-аналітика відвідуваності сайту	550
Інтернет-маркетинг (конкуренти й тренди)	450
Контекстна реклама, соціальні мережі, форуми, блоги	450
Разом	5450

Що ж стосується загальної річної вартості реклами на власному сайті для продуктового магазину, то у 2020 р. вона складе 65400 грн (5450 грн x 12 місяців).

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Можливості соціальних мереж пропонуємо експлуатувати безкоштовно: відкриємо тематичні сторінки в прив'язці до мікрорайону міста, де працює магазин.

Список використаних джерел

1. Гавриш О. А., Гриценко В. В., Кохановський В. О. Математичне моделювання процесу управління параметрами. *Вісник КНУТД. Збірник наукових праць*. 2013. № 1. С. 114 – 120.

2. Гарачук Ю. О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 2. С. 60 – 65.

3. Гоголь І. А. Формування маркетингової стратегії підприємств. *Економіка АПК*. 2013. № 12. С. 123 – 126.

4. Гончар В. В., Горяинова С. Б. Развитие стратегического управления в контексте научно-технического прогресса. *Вісник економічної науки України*. 2018. № 2. С. 23.

Сівков Д. Д., здобувач ступеня вищої освіти «Магістр», спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Світлична А. В.

СТАН БРЕНДИНГУ ДИЛЕРСЬКОГО ЦЕНТРУ

Бренд є нематеріальним активом ТОВ «ДК «Полтава-Автосвіт», який в умовах економічної кризи може не тільки допомогти зберегти свою ринкову нішу, а й за умов ефективного стратегічного управління збільшити її. Бренд – це стійка стратегічна конкурентна перевага дилерської компанії найстарішого виробника автомобілів в світі – компанія Ford, яка бере свій початок з XI ст. Вона за весь період існування є четвертим у світі виробником автомобілів за обсягом випуску; у 2018 р. є третім на ринку США і другим у Європі. Компанія була заснована в 1903 р. Генрі Фордом. Він створив її, отримавши на розвиток свого бізнесу від

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

інвесторів 28000\$. Компанія Ford здобула популярність у світі завдяки тому, що першою застосувала класичний автоскладальний конвеєр [1].

Основні архітектурні елементи бренду Ford включають:

1) атрибути успішного бренду: відомість назви бренду; прихильність покупців до товару-бренду; цінності та якість бренду, їх сприйняття покупцем; асоціативні ряди (створення доброзичливого ставлення покупця бренду, причини для здійснення купівлі);

2) умови успішного будівництва бренду: здатність підприємства підтримувати якість товару та стабільність його product-mix'у; маркетингова комунікативна підтримка, яка потребує значних коштів на рекламу, що має бути спрямована на конкретного цільового споживача (користувача) та враховувати його специфічні мотивації, а також професійне розроблення усіх складових маркетингу (товар, ціна, комунікації та розподіл) з використанням методів SWOT-аналізу; перетворення «4P» продавця на «4C» покупця, складовими яких є: потреби споживача, витрати споживача, вигоди споживача та наявність ефективних комунікацій між споживачем і товаром виробника та його торговими посередниками;

3) проведення кваліфікованих досліджень: маркетингових з виявлення споживацької незадоволеності (бренди конкурентів, рівень прихильності до них споживачів, сегмент неспоживачів і тих, хто купує цей бренд час від часу: склад і причини поведінки); «унікальної» споживацької незадоволеності (незадоволеність функціональна, емоційна та соціальна; соціально-демографічний «портрет» незадоволеного споживача; чинники впливу на незадоволеного споживача.

З метою отримання стійкої довгострокової переваги бренд не формується довільно, а основними характеристиками брендингу як процесу управління брендом є цілеспрямованість та координація. Для досягнення поставленої мети процес брендингу Ford включав в себе такі етапи: підготовка; формування стратегії та ідеї бренду; створення ідентичності, креатив та дизайн; впровадження. Створення ідентичності передбачало затвердження назви бренду, логотипу чи

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

фірмового знаку й слогана. Логотип – це графічний та текстовий символ, який представляє конкретний суб'єкт. Логотип бренду Ford наведено на рис. 1.

Рис. 1. Логотип бренду Ford

Таким чином, завдяки побудові чіткої ідеології бренду, компанія забезпечує об'єднання співробітників довкола єдиної цілі, а грамотно вибудована навколо бренду система нематеріального стимулювання дозволяє суттєво збільшити цінність товару для споживачів.

Список використаних джерел

1. «Движение вперед» : нестандартные маркетинговые ходы Ford последних лет. URL: <https://vc.ru/marketing/19571-ford-ad> (дата звернення 20.09.2018 р.).
2. Капферер Ж.-Н. Бренд назавжди : створення, розвиток, підтримка цінності бренду: пров. з англ. 3-е изд. М.: Вершина, 2006. 448 с.

***Степанова М. Ю.**, здобувач ступеня вищої освіти «Магістр»,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Світлична А. В.*

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК РІЗНОВИД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Україна має достатній ресурсний потенціал для розвитку туризму, як в цілому так і сільського зокрема. Це пов'язано з наявністю значних сільськогосподарських екологічно чистих територій, високим етнічним та

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

природним різноманіттям країни, збереженістю традиційної культури етносів в ряді регіонів, багатим історико-культурним потенціалом, вираженим бажанням українців звернутися до своїх національних коренів [2, с. 140].

Потенційними інвесторами, які б могли забезпечити високий рівень розвитку сільського туризму в Україні можуть бути: великі і середні підприємці, сільські підприємці, які розширюють або змінюють сферу бізнесу, фермери, які мають відповідну базу для приймання туристів та розглядають туристичний бізнес як альтернативне джерело фінансування, сільськогосподарські підприємства, навчальні заклади туристичного профілю, які розглядають туризм як полігон для проведення студентських практик.

Комплекс позитивних наслідків активізації процесів розвитку сільського зеленого туризму в Україні систематизовано на прикладі рис. 1.

Проводячи комплексну оцінку переваг та недоліків становлення й розвитку сільського зеленого туризму, як альтернативного напрямку підприємницької діяльності суб'єктів аграрного підприємництва, слід відокремити дві практичні площини: сільське населення як потенційний виробник «зеленого» турпродукту, держава, яка є інституційним суб'єктом будь-якої сфери діяльності, підприємці (суб'єкти аграрного бізнесу, які потенційно забезпечують пропозиції сільських туристичних послуг) та навколишнє середовище, як сфера виробництва і споживання специфічного туристичного продукту.

Разом з тим, наукові дослідження передумов становлення й розвитку сільського зеленого туризму в Україні об'єктивно мають враховувати всі аспекти здійснення даного виду діяльності суб'єктів аграрного сектору [1, с. 25]. Головними стримуючими факторами інтенсифікації подальшого розвитку зеленого туризму виступають:

- недостатня кількість суб'єктів аграрної сфери, які потенційно мають всі необхідні ресурси для створення «зеленого» туристичного продукту відповідної якості та кількості, що зумовлені потребами туристичного ринку;
- відносно новий вид діяльності, в розрізі якого не забезпечувалась

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

підготовка кваліфікованих кадрів;

– нерозвиненість системи просування зелених туристичних послуг на ринок;

Позитивні сторони сільського туризму в Україні

Для сільського населення:

підвищення зацікавленості сільських жителів у збереженні природи;
підвищення освітнього та культурного рівня населення;
стимул для вивчення іноземних мов, набуття навиків роботи на комп'ютері;
цікаве спілкування з туристами із різних регіонів;
можливість для дорослих членів сім'ї займатися творчою працею;
можливість додаткового заробітку в доступній діяльності (приймання туристів, продаж продукції підсобного господарства, супровід на рибалку, по гриби та ягоди, прокат коней, транспортні послуги)

Для держави:

покращення криміногенної ситуації за рахунок росту культурного рівня населення;
додаткові надходження до бюджету непрямих податків від сфери послуг (торгівля, зв'язок, транспорт, культура) та прямих податків від діяльності об'єктів сільського туризму;
використання в сільському туризмі в основному ресурсів населення, а не бюджетних асигнувань;
ріст підприємницької активності в сільській місцевості та створення робочих місць в суміжних з туризмом областях (культура, сільське господарство, транспорт, торгівля);
зменшення соціальної напруги в сільській місцевості, поступове покращення якості життя сільських жителів;
збільшення зайнятості населення і ріст доходів сімей

Для підприємців:

збільшення прибутків всієї сфери обслуговування за рахунок появи платоспроможних клієнтів (магазинів, автозаправних станцій, зв'язку, пошти);
можливість створення різноманітних виробництв в зв'язку із збільшенням споживання (на продукцію сільського господарства);
можливість встановити ділові зв'язки та залучити інвестиції

Для навколишнього середовища:

відходи від перебування туристів утилізуються власниками сільських будинків;
росте зацікавленість населення в збереженні і процвітанні навколишньої природи;
учасники сільського туризму можуть брати участь в очистці берегів рік, прибиранні територій, покращенні під'їздів до об'єктів сільського зеленого туризму

Рис. 1. Позитивні сторони розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Джерело: доопрацьовано автором [1, с. 25].

– несприятливе нормативно-правове, економічне та політичне середовище, що значно погіршує імідж суб'єктів сільського зеленого туризму на світовому

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

ринку екотуристичних послуг;

– традиційно низький рівень фінансово-кредитного забезпечення сільських територій та виробників аграрного сектору;

– наявність значних обмежень місцевих та Державного бюджетів України, внаслідок чого значно звужуються можливості інноваційних перетворень в аграрній сфері, зокрема, в сфері сільського зеленого туризму;

– нестабільна макроекономічна ситуація в країні, яка змушує потенційних споживачів зеленого продукту відмовлятися від відпочинку та перерозподіляти тимчасово вільні кошти не на користь сільського зеленого туризму.

Отже, основними перевагами розвитку зеленого туризму як виду підприємництва є: високий сільськогосподарський потенціал країни; високий природно-рекреаційний потенціал; наявність культурних і історичних пам'яток не тільки федерального, але й світового значення; наявність громадських і комерційних організацій, які можуть сприяти розвитку туризму в сільській місцевості.

Список використаних джерел

1. Андреева Н, Нездоймінов С., Дишловий І. Сучасна організація аграрного туризму в Україні як перспективний напрямок розвитку сільських територій. *Економіст*. 2018. № 7. С. 25-28.

2. Биркович В. І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України. Стратегічні пріоритети. *Науково-аналітичний щоквартальний збірник*. 2015. № 1(6). С. 138-143.

РОЗДІЛ 2

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

*Алексеевко С. І., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»*

Науковий керівник: к. і. н., доцент Щетініна Т.О.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕЧНОГО ДОВКІЛЛЯ

Проблеми безпечного довкілля протягом останніх десятиріч займають місце серед нагальних проблем державного управління як в Україні, так і в усьому світі. Тенденцією останнього часу стало акцентування уваги на складовій безпечності, яку суспільство очікує від навколишнього середовища. Визначаючи саме такий підхід у Стратегії національної безпеки України (26 травня 2015 р.) серед загроз національній безпеці вказано (п. 3.9 Стратегії) [1]:

- надмірний антропогенний вплив і високий рівень техногенного навантаження на територію України;
- негативні екологічні наслідки Чорнобильської катастрофи; значний обсяг відходів виробництва та споживання і неналежний рівень їх вторинного використання, переробки та утилізації;
- незадовільний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту, системи моніторингу довкілля.

Доволі часто згадуються і низькотехнологічна, ресурсовитратна економічна модель, що притаманна сучасній українській економіці. Але ці загрози лише декларують ті проблеми, що стоять перед державою та суспільством. Дослідження стосовно охорони довкілля мають міждисциплінарний характер і є проблемно-орієнтованими. З метою вирішення нагальних державницьких

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

проблем, пов'язаних з охороною довкілля, фахівці звертаються до допомоги до ряду наук, – фінансові, економічні, соціальні, культурологічні, – методи та методика дослідження яких дозволяють ефективно протистояти екологічній кризі [2].

Державне управління в сфері безпечного довкілля реалізується через діяльність чітко структурованого апарату органів публічного управління. Це сукупність структурних елементів, які взаємопов'язані і виконують функції управління й контролю за процесами збереження і відновлення елементів природи, її систем, які складають єдине ціле – біосферу.

До цих структурних елементів належать органи управління в природокористуванні – юридично відокремлені державні, самоврядні і громадські органи, які здійснюють організаційно-розпорядчі, координаційні, консультативні, організаційно-експертні, контрольні функції для забезпечення екологічної безпеки, втілення принципів екологічної політики держави, раціонального використання природних ресурсів. Державне управління здійснюють органи загального управління – Кабінет Міністрів України, Президент України, Верховна Рада України, її Комітет з екології та раціонального використання природних ресурсів. Їх діяльність.

Важливе значення мають Державні комітети як органи спеціального ресурсного управління: по земельних ресурсах, з водного господарства, з метеорології, рибного господарства, стандартизації. Вони, як і міністерства, мають певні права, але кожен в своїй галузі.

Тривалий час залишається нерозв'язаним питання про усунення дублювання контролюючих функцій в процесі управління рибними, водними, лісовими, земельними та іншими природними ресурсами. Насамперед, маються на увазі такі спеціальні органи державного управління в сфері довкілля, як Державна екологічна інспекція України, Державна інспекція сільського господарства України, Державне агентство рибного господарства України, Державне агентство лісового господарства України.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Потужним механізмом державного управління щодо охорони довкілля були і залишаються податкові важелі. Публічний характер та їх вплив на свідомість громадян дозволяють чітко визначати межі допустимого впливу на довкілля з боку транспортних засобів, а опосередковано і їх власників.

Науковець Артеменко О. В. у своєму дисертаційному дослідженні наголошує на важливості в якості стимулюючим чинника щодо охорони довкілля саме транспортних податків, а також наводить численні приклади їх застосування у зарубіжних країнах. «Вони можуть бути різноманітними, зокрема: збір за паливо (Данія), акциз на автомобілі (Велика Британія), збір на автошляхи (Македонія), плата за реєстрацію транспортного засобу (Словенія, Хорватія, Литва). При цьому цей збір здійснюється в усіх країнах також по-різному: в одному випадку враховуються вік, тип і потужність двигуна, в інших – відстань, що подолав автомобіль. Також до транспортного податку відноситься утилізація «відпрацьованої олії» (Румунія). У Швеції взагалі було введено податок на затори, яким обкладаються транспортні засоби, які щоразу проходять через контрольні точки в Гетеборзі впродовж робочого тижня в години пік. Спостерігаються й більш радикальні заходи. Після Норвегії та Нідерландів, парламенти яких підтримали заборону нових автомобілів з двигуном внутрішнього згоряння до 2025 р., федеральна рада Німеччини (Бундесрат) наприкінці 2016 р. проголосувала за аналогічний захід. Німецькі землі висловилися за те, щоб все нові машини мали нульовий рівень викидів до 2030 р., а до 2050 р. – і весь дорожній рух» [1].

Отже, державне управління у сфері безпечного довкілля має розвиватися за напрямом вдосконалення державного апарату управління: створення відповідних спеціалізованих структур у Раді національної безпеки та оборони України, Державній фіскальній службі України, розширення повноважень Міністерства енергетики та захисту довкілля України, його зон відповідальності та посилення координуючої ролі разом з профільним комітетом Верховної Ради України Департаментом з питань безпеки життєдіяльності та охорони навколишнього

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

середовища Секретаріату Кабінету Міністрів України. Потрібно підвищити роль та значення Міністерства освіти і науки України у формування екологічної свідомості на всіх рівнях освітянського процесу з урахуванням позитивного досвіду держав-членів ЄС [3, с. 317].

Список використаних джерел

1. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

2. Артеменко О. В. Державна політика щодо природокористування у контексті забезпечення національної безпеки України. Дис. 25.00.01 – Теорія та історія державного управління. Київ, 2018. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/137/files/049dd91a-f9fe-4fe1-84f1-4f6e86a41aed.pdf>

3. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році». Київ : НІСД, 2018. 688 с.

***Болтушкіна Н. М.**, здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри Кальян О.С.*

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД

Процес становлення та розбудови Української держави збігся у часі з реформуванням політичної системи та становленням демократичного інституту публічної влади – місцевого самоврядування, яке визначається як право та реальна спроможність територіальної громади в межах законів та повноважень самостійно вирішувати питання місцевого розвитку села, селища. Слід зазначити, що основою життєдіяльності села, селища завжди буде економічний розвиток,

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

який повинен бути регульованим та направленим на підвищення якісного рівня життя територіальної громади села, селища, а також росту її добробуту. Стабільного економічного розвитку неможливо досягти без впровадження принципів місцевого самоврядування та розробки стратегічних програм місцевого розвитку. На сьогоднішній день села, селища не перейняли досвід деяких міст України щодо планування власного довгострокового розвитку, а здійснюють за інерцією планування соціально-економічного розвитку лише на один бюджетний рік, що негативно впливає на ефективність використання коштів, визначення пріоритетів економічної та соціальної сфер територіальної громади села, селища, формування бюджетів [1].

Просторове планування територій здійснюється на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Різним об'єктам планування відповідають певні типи містобудівної документації (табл. 1). Таким чином, просторовому плануванню підлягає вся територія держави (національний рівень), території її областей і районів (регіональний рівень), території населених пунктів (місцевий рівень). На кожному рівні вирішуються специфічні завдання, притаманні саме цьому рівню. Просторове планування територій на місцевому рівні реалізується через розроблення та затвердження генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій, проектів забудови, ухвалення та реалізацію відповідних рішень про дотримання містобудівної документації [2].

Таблиця 1

Співвідношення об'єктів та видів планування територій [2]

Об'єкти планування	Види документації
Територія України	Генеральна схема планування території України
Території адміністративно-територіальних одиниць регіонального рівня (область, адміністративний район) та їх окремих частин	Схема планування території
Території населених пунктів (місто, селище міського типу, сільське поселення)	Генеральний план населеного пункту
Території районів, мікрорайонів та кварталів у межах населеного пункту	Детальний план території
Території комплексів будинків і споруд	Проект забудови територій

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Генеральний план населеного пункту – основний документ, що розробляється на всю територію населеного пункту, визначає принципові рішення щодо її розвитку, планування, забудови й іншого використання та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів [1].

Склад, зміст, порядок розроблення та оновлення містобудівної документації на місцевому рівні визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури. Правовою основою розробки третього базового виду планувальних документів на місцевому рівні (щорічних програм соціально-економічного розвитку та культурного розвитку території) є Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України».

Список використаних джерел

1. Дикий О. В. Основні пріоритети та механізм стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіонів. *Ефективна економіка*. 2011. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php> (дата звернення 15.06.2019).

2. Ковальова О. В. До питання організації управління сталим розвитком сільських територій. URL: http://www.rusnauka.com/5_NITSB_2009 (дата звернення 20.07.2019).

*Гнойовий Я. І., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: д. держ. упр., доцент, професор кафедри публічного
управління та адміністрування Писаренко В. П.*

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ:

ВПЛИВ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Місцевий (регіональний) рівень управління освітою представляють: місцеві

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

державні адміністрації, виконавчі органи місцевих і районних у містах рад відповідають за реалізацію державної соціально-культурної політики на території відповідної адміністративної одиниці, готують і вносять на розгляд відповідної ради проекти бюджетних витрат на соціально-культурну сферу, здійснюють управління закладами, координують роботу інших структур влади щодо реалізації державних, регіональних програм розвитку галузей соціально-культурної сфери. Цей рівень є основною ланкою виконавчої вертикалі, на яку покладається виконання законів, указів, постанов, завдань соціально-економічного розвитку регіонів, адже саме через обласні та районні державні адміністрації здійснюється вплив на нижчі рівні влади, а також на об'єкти управління всіх форм власності та соціально-культурну сферу.

Найважливіша роль обласних і районних державних адміністрацій полягає в поєднанні зусиль центрального стратегічного рівня управління з державним управлінням процесами, які вирішуються на місцевому рівні, забезпеченні узгодженості, взаємозв'язку і взаємодії між різними складовими системи влади. Відповідно до чинного законодавства розмежуються повноваження державних і регіональних органів влади в реалізації державної політики у соціально-культурній сфері [1, с.81].

З прийняттям Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» підвищилася роль регіонів у соціально-культурній сфері. З чітким законодавчим розподілом повноважень, відповідальності, фінансово-економічної бази між загальнодержавним, територіальним і місцевими рівнями управління центр ваги управління сферою освіти має бути перенесений на рівень регіонів.

Разом з тим, передаючи на місцевий рівень основну долю відповідальності за соціально-культурну сферу, держава зберігає за собою здійснення загальнонаціональних соціальних програм забезпечення й інших соціальних гарантій, які встановлюються законом, фінансування загальнонаціональних об'єктів культури, окремих учбових закладів, об'єктів і програм охорони

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

здоров'я, а також надання мотивованої конкретними умовами цілеспрямованої фінансової допомоги регіонам [2, с.91].

В умовах децентралізації державна освітня субвенція покриває передусім видатки на забезпечення педагогічної складової навчального процесу: заробітна плата працівників закладів освіти, підручники, підвищення кваліфікації вчителів тощо.

Державні органи влади і територіальні громади мають забезпечити необхідні умови навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку за місцем проживання, зокрема у селах.

Створюються нові можливості для розширення державно-громадського партнерства у сфері освіти через нові підходи для співфінансування й управління закладами освіти [3, с.78].

У процесі децентралізації та модернізації освіти зростає вплив місцевих громад на формування локальної освітньої політики, з урахуванням місцевих культурних особливостей та особливостей ринку праці, на основі державної освітньої політики. Належна організація функціонування закладів освіти та ефективне управління закладами освіти на місцях є головним чинником успіху реформ та отримання громадянами якісних освітніх послуг.

Прикладом успішної децентралізації для місцевого закладу освіти можна назвати ліцей Козельщинської ОТГ. Вже у статусі навчального закладу, який знаходиться на балансі ОТГ ліцей взяв участь у проєкті «Школа 3.0: Об'єднані громади» [4]. Ліцей Козельщинської ОТГ провів конференцію партнерів – стратегічний захід, на якому учні, вчителі, батьки і шкільна адміністрація намагалися побудувати спільне майбутнє ліцею. Для «історії змін» визначили такі пріоритети роботи:

1. Здорове харчування у школі: був запит від учнів і батьків на ремонт у їдальні та урізноманітнення меню, тобто щоб шкільне харчування було і смачним, і корисним.

2. Новий формат для батьківських зборів: щоб контент та інформація на

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

зборах відповідали потребам батьків.

3. Більше поїздок, подорожей та екскурсій для учнів.

Проект «Школа 3.0: Об'єднані громади» орієнтовано на розвиток автономії шкіл та їхньої організаційної культури, впроваджується з березня по грудень 2019 року Центром інноваційної освіти «Про.Світ» за підтримки Програми «U-LEAD з Європою».

Участь ліцею Козельщинської ОТГ у подібному проекті значною мірою стала можливою завдяки реформі децентралізації, що надало закладу освіти більше свободи у реалізації партнерських відносин з громадськими організаціями.

Список використаних джерел

1. Калашнікова С. Європейська політика модернізації освіти: ключеві орієнтири. *Вища освіта України*. 2012. №2. С. 80-84.

2. Бутник О. О. Державне управління становленням та розвитком культури в Україні. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. 2015. № 1. С. 90-95

3. Карпеко Н. М. Проблеми та напрями удосконалення економічного механізму державного регулювання освіти. *Збірник наукових праць «Публічне управління та митне адміністрування»*. Серія: «Державне управління». Дніпро: Вид-во УМСФ, 2016. Вип. № 2 (16). С.77-82.

4. Освіта в ОТГ: досягнення ліцею Козельщинської громади. *Децентралізація дає можливості: веб-сайт*. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/news/12003>

*Гнойовий Я.І., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: д. держ. упр., доцент, професор кафедри публічного
управління та адміністрування Писаренко В. П.*

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ

У ході реалізації основних завдань щодо впровадження в Україні реформи децентралізації з'ясовано, що одним із важливих завдань, яке тепер буде віднесено до компетенції органів місцевого самоврядування, є управління в сфері освіти. З 1991 року місцеві органи державної виконавчої влади в особі департаментів та управлінь освіти обласних та районних державних адміністрацій здійснювали управління в сфері освіти певного регіону, сприяли реалізації державних та регіональних освітніх програм, забезпечували матеріально-технічне оснащення та фінансування освітніх закладів, збирали та аналізували статистичну інформацію про стан закладів освіти, кількість учнів, склад педагогічних колективів тощо. Безперечно, ця робота проводилась у тісній співпраці з органами місцевого самоврядування. Але останні не сприймалися суспільством як самостійна система, хоча школи, дитячі садочки, будинки юнацької творчості були створені місцевими територіальними громадами, утримувалися їх коштом. виправити ситуацію що склалася у питаннях управління, у тому числі і в сфері освіти, та чітко визначити коло повноважень органів місцевого самоврядування і покликана реформа децентралізації.

За логікою побудови децентралізованої системи державного управління, органи місцевого самоврядування мають відігравати ключову роль у наданні освітніх послуг. Органам місцевого самоврядування може бути делеговано ряд ключових функцій, пов'язаних із забезпеченням освіти. Ці функції лежать у полі кадрового та ресурсного забезпечення системи освіти, впровадження новітніх інформаційних технологій, контролю якості надання освітніх послуг [1, с.72].

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Такі зміни носять справді історичний характер, адже протягом багатьох десятиріч, ще з часів радянської системи, органи місцевого самоврядування були позбавлені можливості дієво впливати на розвиток освіти територіальних громад, залишаючись на другорядному плані потужної державної політики управління освітою.

Справедливо стверджувати, що у період визвольних змагань 1917-1921 рр. в Україні було здійснено спробу реорганізувати систему управління освітою, надати їй національний характер. Але втілити на практиці задуми, розпочаті Генеральним секретарством освіти УНР доби Центральної Ради, не судилося [2].

У період 1920-х–1930-х рр. відбувається реформування всіх ланок освіти на основі централізованого планування, повного політичного й ідеологічного контролю більшовицької партії та уніфікації навчання в усіх союзних республіках, у тому числі і в Україні [1, с.73]. Радянська модель управління освітою продовжила розвиватися і у повоєнний період, коли у 1946 р. було утворено Міністерство освіти УРСР (прийшло на зміну Народному Комісаріату освіти) та Міністерство вищої спеціальної середньої освіти УРСР. На місцевому рівні у ці роки управління освітою здійснювали обласні, міські та районні відділи народної освіти, які було створено при виконавчих комітетах рад депутатів трудящих. З точки зору підзвітності такі відділи народної освіти підпорядковували свою діяльність фактично подвійним чином: 1) відповідному виконавчому органу ради депутатів трудящих; 2) обласним, міським, районним комітетам партії, які здійснювали реальне управління в державі, а не лише ідеологічне. Така практика проіснувала до 1991 року, так і не забезпечивши в системі управління чіткого розмежування між функціями міністерства освіти та обласними, міськими і районними відділами народної освіти.

З проголошенням незалежності України постало питання про реформування управління освітою. Вперше про децентралізацію в управлінні освітою та створенні регіональних систем управління навчально-виховними закладами було заявлено у Державній національній програмі «Освіта (Україна ХХІ століття)», яку

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

прийнято в 1993 р. [3]. Ще майже двадцять років знадобилось українським політикам, науковцям, громадським діячам, щоб ухвалити проект Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року (2013 р.) [4], головним завданням якого визначено забезпечення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти для громадян України відповідно до вимог інноваційного, сталого, демократичного розвитку суспільства, економіки, науки, культури. Саме у Стратегії наголошувалося, що державна політика в галузі освіти буде спрямовуватися на посилення ролі органів місцевого самоврядування, оптимізацію державних управлінських структур, децентралізацію управління, перерозподіл функцій та повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади. Фактично, це поклало початок унормуванню управління в сфері освіти на місцевому рівні, яке остаточно може бути реалізовано лише в умовах комплексного підходу в рамках реформи децентралізації.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. В. Місцеве самоврядування як суб'єкт управління освітою: кластерний підхід : монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. фін. акад., 2014. 204 с.

2. Розвиток освіти і науки під час Української революції 1917-1921 років. Український інститут національної пам'яті: офіційний сайт. URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vchytelyam/metodychni-rekomendaciyi/rozvytok-osvity-i-nauky-pid-chas-ukrayinskoyi-revolyuciyi-1917-1921-rokiv>

3. Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)» : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896; діє в редакції від 29.05.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#top>

4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>

Жайворонок Ж. О., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: д. держ. упр., професор Лозинська Т. М.

ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «РЕСУРСИ»

Процвітання кожної держави та її регіонів безпосередньо залежить від способів мобілізації ресурсного потенціалу. Методика розвитку таких держав, як Швейцарія, Японія, Тайвань, Південна Корея, Сінгапур, Гонконг та інших, свідчать про те, що навіть із дефіцитом природних ресурсів можна досягти суттєвих економічних та соціальних результатів завдяки ефективному використанню трудового й адміністративного потенціалу [1, с. 98].

Визначити будь-який елемент через термін «ресурс» – означає виявити межі його корисності в досягненні цілі в умовах конкретної ситуації (існуючі технології та соціально-економічні відносини) з урахуванням ієрархії цінностей ресурсів і законів заміщення. Отже, під ресурсом розуміють наявні елементи системи, на основі яких вона функціонує та розвивається і які в умовах конкретної ситуації доцільні для застосування як засоби досягнення цілей. Такий підхід дасть змогу найповніше окреслити можливості системи, які можуть бути використані для максимального задоволення потреб суспільства [2, с. 65]. Найчастіше поняття «ресурси» трактується з чотирьох позицій (рис. 1):

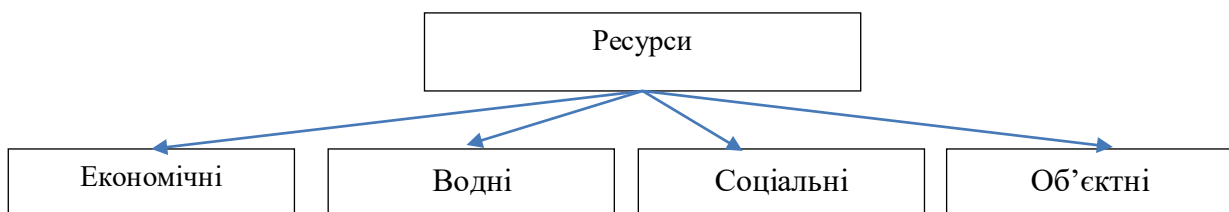

Рис. 1. Тракткування поняття «ресурси» [2, с. 65]

– економічної – сукупність окремих елементів, що прямо чи опосередковано беруть участь у процесі виробництва або надання послуг; основні елементи економічного потенціалу, які є в розпорядженні суспільства на кожному етапі розвитку виробничих сил у межах історично визначеної системи

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

виробничих відносин. Специфіка та класифікація цього підходу віддзеркалює безпосередній зв'язок із процесом виробництва: ресурси – фактори виробництва; для того, щоб будь-який елемент належав до поняття «ресурси», він має отримати економічну оцінку; співвідношення потреби суспільного виробництва у визначеному ресурсі; ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності; природні, матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні;

– владної – фундаментальне джерело управління; атрибут, обставина або благо, володіння яким підвищує здатність впливу його володаря на інших індивідів або групу; це можливість, яка не обов'язково стає реальністю; усі ті засоби, використання яких забезпечує вплив на об'єкт відповідно до цілей суб'єкта;

– соціальної – реальні та потенційні можливості, засоби і резерви, якими володіє певне суспільство і які воно використовує для забезпечення різних сфер соціального життя і діяльності;

– об'єктної – елемент об'єкта управління, який може бути ефективно використаний суб'єктом для досягнення цілей; деяка сукупність можливостей адміністративно-територіального утворення, розпорядження якими віднесено до компетенції органів влади [1, с. 198].

Тому нові завдання, що стоять сьогодні перед регіональною та місцевою владою щодо змістового наповнення самодостатності та саморозвитку територіальної громади, потребують сучасних методів та підходів саме до її ресурсного потенціалу. Поняття «ресурсний потенціал» об'єднує майновий, природно-ресурсний, виробничо-технічний, демографічний, фінансовий, інвестиційний, інноваційний тощо потенціали, а також власне територію з певним типом її інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Бабає В. М., Новікова М. М. Сучасні підходи до зберігання та нарощення ресурсного потенціалу територіальної громади. Харків, 2015. С. 198.

2. Берданова О. В. Всеукраїнська мережа фахівців та практиків з

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

регіонального і місцевого розвитку. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. Київ, 2014. 125 с.

*Коленський В. В., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к. і. н., доцент Щетініна Т. О.*

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІР

Посеред великої кількості публікацій з питань глобалізації в контексті її впливу на проблеми і перспективи трансформацій системи та інститутів освіти заслуговує на увагу монографія польського дослідника Гж. Колодка, яка, на відміну від інших наукових праць, спеціально присвячена адаптації постсоціалістичних країн, що потрапили у вир капіталістичної економіки, до умов глобалізаційного світу. Він переконаний, що країни інтегруються заради свого майбутнього «у широкому глобальному вимірі» [2, с. 18]. Учений підкреслює, що Україні «треба зрештою зважитися на власний спосіб участі в регіональних утвореннях», бо у неї велетенський потенціал економіки і людського ресурсу та «нереалізовані можливості використати своє геополітичне становище й історичний момент часу для досягнення достойного місця у світі». Тому Гж. Колодка закликає «виробити дієву стратегію розвитку, яка виникне тільки тоді, коли інтелектуали наперед розумітимуть, що і чому відбувається, економісти запропонують довгострокові відповідні реформи і програми, а політики будуть спроможні ефективно їх запровадити й здійснити».

Польський економіст точно визначив той шалений вплив, який має глобалізаційний процес на якість вищої освіти (але й освіти в цілому) у будь-якій країні світу, що долучається до узагальненого інформаційного простору або посилює навчальний обмін студентства. Тому сприймаючи відповідний виклик країна повинна відреагувати створенням власної системи державного управління

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

якістю вищої освіти.

Державне управління якістю вищої освіти повинно забезпечувати певний баланс між інтересами суспільства/ держави щодо кінцевого результату освітянської діяльності – компетентного сучасного фахівця та реаліями світових стандартів та викликів, адже вітчизняний фахівець повинен бути конкурентним на глобальному ринку праці. Завданням українських управлінців є побудова такої моделі, яка б ефективно віддзеркалювала на внутрішньодержавному освітянському рівні глобалізаційні вимоги до якості вищої освіти.

Глобалізаційними проявами забезпеченням якості освіти є:

- підготовка фахівця інноваційного типу;
- міжнародна мобільність фахово підготовленої робочої сили;
- взаємне визнання країнами кваліфікацій з метою надання можливості працевлаштування фахівців з інших держав;
- швидке реагування на розвиток сучасної економіки підготовкою фахівців нових кваліфікацій із знаннями нових технологій;
- збільшення кількості іноземних студентів;
- збільшення кількості студентів, які навчаються на платній основі, що вважають якісну освіту вагомою інвестицією;
- утримання рівня конкурентоспроможності країни на світовому ринку експорту освіти.

В умовах глобалізації освіта є сукупністю загальнолюдських і професійних знань та технологій, які застосовуються в суспільній практиці з метою гармонізації суспільних відносин й якнайповнішого задоволення різноманітних потреб. Освіта, трансформувавшись у інтегральну систему освітніх структур, відносин, свідомості та діяльності, виконує функцію забезпечення відтворення і розвитку інтелектуального потенціалу глобального (планетарного) суспільства, причому на всіх рівнях управління [2, с. 81].

Сучасне державне управління якістю вищої освіти знаходиться в періоді становлення. Значний вплив на цей процес має зарубіжний досвід та світова

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

практика управління якістю вищої освіти. Створення Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти є одним з найважливіших кроків у процесі роботи держави над якістю вищої освіти. Але ще потрібно продовжувати роботу у цьому напрямі та сприяти засобами державного управління створенню системи незалежних експертних співтовариств, які визначатимуть якість у сфері вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Кремень В. Освіта і наука України. Шляхи модернізації. Київ : Грамота, 2003. 216 с.
2. Калашнікова С. Європейська політика модернізації вищої освіти: ключеві орієнтири. *Вища освіта України*. 2012. №2. С. 80-84.
3. Горбань С. І. Особливості створення професійно-творчого навчального інноваційного середовища у вищому закладі освіти. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 7. Т.2. 2018. С.35-38

*Малюга А. О., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к. держ. упр. Кононенко М. М.*

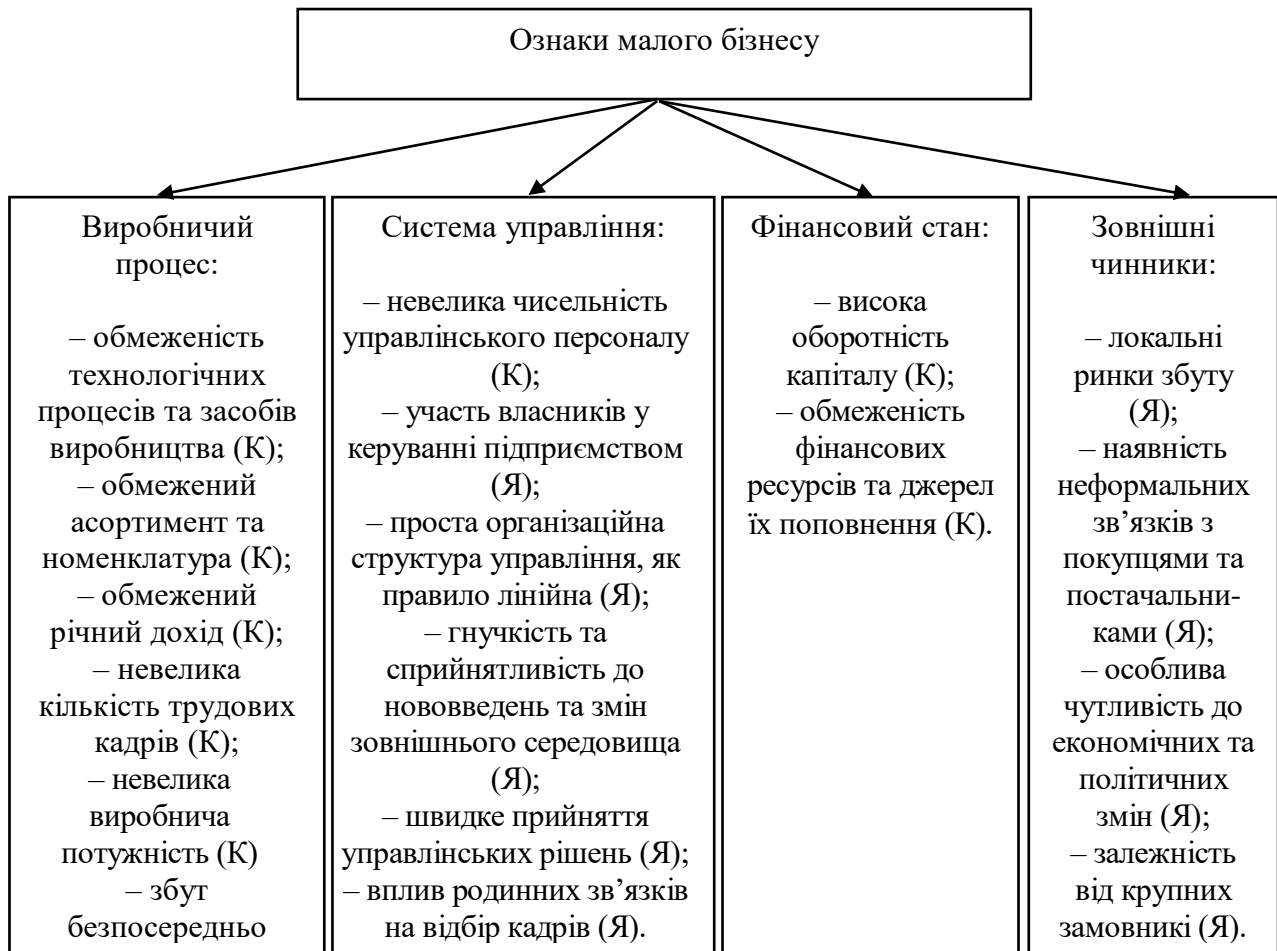
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Не існує загальноприйнятого визначення того, що мається на увазі під «малим бізнесом», але практично всі країни згодні в одному: вони грають життєво важливу роль в економічному процвітанні. Малі підприємства становлять значну частину економічної структури багатьох країн і займають значну частку світової робочої сили. Незважаючи на те, що немає точних даних, згідно з дослідженням Світового банку, на малий бізнес приходить майже 90 % всіх підприємств і наймають майже 60 % робочої сили в цьому секторі [1].

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Для того, щоб більш детально дослідити сутність малого бізнесу необхідно розглянути його мету створення та специфічні ознаки.

*К – ознака, яку можна оцінити кількісно; Я – якісна ознака

Рис. 1.1. Ознаки малого бізнесу [складено автором на основі 2, 3]

Спершу зазначимо, що створення малого бізнесу завжди передбачає певну мету. Головна мета діяльності будь-якого малого бізнесу полягає у отриманні прибутку, його максимізації в перспективі та/або самореалізація підприємця. Також створення малого бізнесу може переслідувати й соціальну мету, наприклад, зменшення рівня безробіття. Але це завжди є другорядною метою. Для будь-якого малого бізнесу завжди першочерговою метою є отримання стабільних прибутків. Без прибутків неможливий подальший розвиток жодного бізнесу. При умові отримання стабільних прибутків суб'єкти малого бізнесу можуть ставити за мету вже й досягнення інших соціальних цілей.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Як і будь-яка інша діяльність та інші форми господарювання малий бізнес має лише йому притаманні певні ознаки. До специфічних ознак малого бізнесу в першу чергу належать кількісні та якісні класифікаційні параметри, які наведені на рис. 1.1.

Як бачимо, малий бізнес має велику кількість ознак, які вирізняють його з-поміж інших. До того ж до вищенаведених ознак можна додати обмежуючі фактори щодо обсягу обороту та чисельності працюючих, які визначені в Господарському кодексі України. Малі підприємства варіюються від звичайних магазинів до компаній з десятками співробітників.

Слід зазначити, що розвиток малого бізнесу є досить важливим для економіки країни. Поряд з тим, що вони відіграють вирішальну роль у посиленні конкуренції в галузях, малий бізнес має вирішальне значення для економічного зростання та інноваційного потенціалу в багатьох регіонах. Створення робочих місць, економічне зростання і скорочення бідності зазвичай є основними результатами діяльності малого бізнесу.

Список використаних джерел

1. Фролова В. Ю. Актуальні проблеми діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2017. № 1(37). С. 16-34.
2. Український фонд підтримки підприємництва: офіційний сайт. URL: http://ufpp.gov.ua/about_fund/reports_on_progress (дата звернення: 26.11.2019).
3. Черняєва О. В. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 3(08). С. 33-42.

*Малюга А. О., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к. держ. упр. Кононенко М. М.*

СТАН РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Особливо важливим є малий бізнес в сьгоднішніх вітчизняних реаліях, які супроводжуються дестабілізацією економіки, високим рівнем політико-економічної невизначеності, нестійким курсом національної валюти, низкою інвестиційною привабливістю тощо. У таких умовах стабільно розвиватись та відповідно наповнювати місцеві бюджети держави спроможні лише представники малого бізнесу. Адже, вони у меншій мірі потребують значних капітальних вкладень, стартових інвестицій і у швидших темпах здатні виходити на прибутковий рівень. До того ж обраний євроінтеграційний вектор розвитку нашої країни зумовлює необхідність перегляду державної політики.

Для того, щоб визначити нинішній стан малого бізнесу в Україні необхідно провести аналіз основних показників, що характеризують його розвиток. Для цього скористаємось офіційними статистичними даними за останні п'ять років. З наведених вище даних видно, що загальна кількість малих підприємств в Україні протягом 2014-2018 рр. змінювалась по-різному. Зокрема, їх кількість нараховувалась у 2016 р., а саме 291154 одиниці. У всі інші роки спостерігалось зростання їх кількості і свого максимуму досягла на кінець 2018 р. В звітному році підприємств малого бізнесу нараховувалось 339374 одиниць, що на 14776 одиниць більше від 2014 р. та на 16454 одиниці більше від 2017 р. Зазначені зміни свідчать про розвиток малого бізнесу в Україні. Завдяки поліпшенню економічної ситуації в країні, почала з'являтися більша кількість малих підприємств. Ідентичні тенденції спостерігають й у кількості мікропідприємств, які свого максимуму досягли в 2018 р., їх становило 292772 одиниць.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

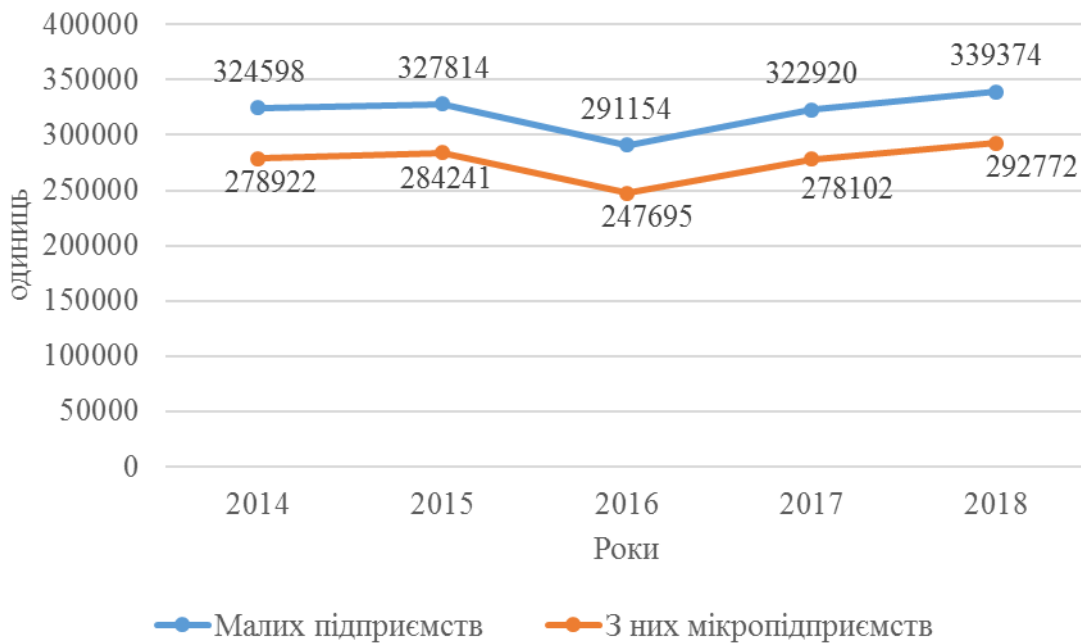

Рис. 1. Динаміка змін кількості підприємств суб'єктів малого бізнесу в Україні за 2014-2018 рр. [1, 2, 3]

Дані на вищенаведеному рисунку підтверджують про поступове збільшення кількості підприємств малого бізнесу починаючи з 2016 р. Це свідчить про розвиток даної сфери національної економіки.

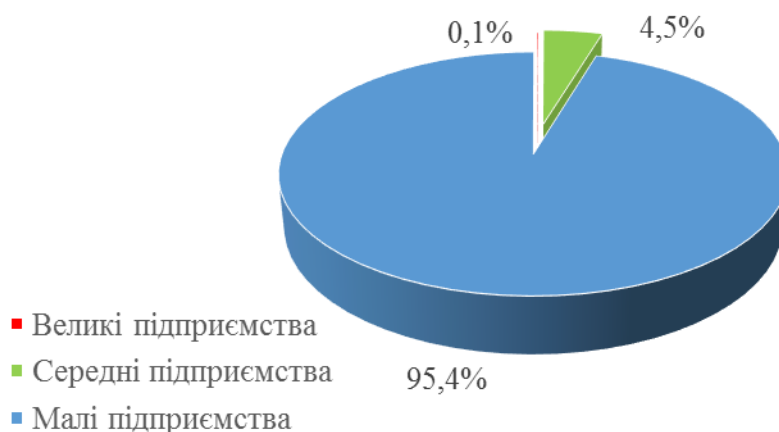

Рис. 2. Структура підприємств України за розмірами у 2018 р. [1, 2, 3]

Слід зазначити, що малі підприємства займають значну питому вагу в загальній структурі підприємств. Протягом 2014-2018 рр. їх частка коливається у межах 95-96 % і на кінець 2018 р. становить 95,4 %, що на 0,2 % більше від 2014

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

р., але на 0,1 % менше порівняно з 2017 р. На мікропідприємства у 2018 р. приходиться 82,3 %. Загалом особливих змін в питомій вазі підприємств протягом 2014-2018 рр. не відбувалось. На рис. 2. наведемо структуру підприємств України за розмірами у 2018 р.

У 2018 р. на середні підприємства приходилось 4,5 %, на великі підприємства – 0,1 %, тоді як на малі – 95, 4 %. Основна частка підприємств припадає саме на малий бізнес. В першу чергу така структура підприємств в Україні зумовлена складною економічною ситуацією, в якій вижити представникам великого бізнесу досить складно.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.11.2019).
2. Дикань О.В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. Вип. 57. С. 58-66.
3. Доц В.І. Проблеми та перспективи державного регулювання підприємств малого бізнесу. *Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: Збірник науково-технічних праць*. 2005. Вип. 15.4. С. 341-345.

Малюга А. О., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к. держ. упр. Кононенко М. М.

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Підприємництво є запорукою соціально-економічного зростання країни, головним джерелом створення нових робочих місць, насичення ринку

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

вітчизняними товарами і послугами, основою для формування середнього класу. Тому, реалізація заходів програми підтримки малого бізнесу в Україні, яка надасть змогу створити сприятливі умови, необхідні для стабільного та ефективного розвитку малого бізнесу.

Таблиця 1

Пропоновані заходи програми розвитку малого бізнесу в Україні

Пріоритетні завдання	Зміст заходу
1. Удосконалення нормативно-правової бази підприємництва	Організувати та проводити семінари-практикуми для суб'єктів підприємницької діяльності з питань застосування положень Податкового Кодексу України та законодавства щодо сплати ЄСВ
2. Впровадження ефективної системи правового захисту підприємців	Проводити профільні семінари з представниками малого бізнесу щодо норм чинного законодавства у сфері торгівлі, побутових послуг, санітарного, трудового, податкового законодавства та інше
	Інформувати підприємців щодо нових розроблених та затверджених нормативно-правових актів у засобах масової інформації, на офіційному сайті Одеської міської ради.
3. Стимулювання підприємницької діяльності	Сприяти створенню нових робочих місць за рахунок виплати одноразової допомоги для організації безробітними підприємницької діяльності
	Здійснювати компенсаційні виплати зі сплати єдиного соціального внеску для роботодавців, котрі створюють нові робочі місця для громадян, які недостатньо конкурентоспроможні на ринку праці
	Пошук можливостей та співпраця з міжнародними організаціями, фондами, фінансовими інституціями, спрямованими на матеріально-технічну та консультаційну підтримку
4. Спрощення доступу суб'єктів малого підприємництва до ресурсної бази	Створювати умови для постійного доступу суб'єктів малого підприємництва до інформації, необхідної для впровадження господарської діяльності, про перелік майна, яке пропонується до продажу або передачі в оренду
	Постійно оприлюднювати актуальну інформацію щодо вільних приміщень, придатних для розміщення об'єктів інфраструктури споживчого ринку.
5. Розширення та удосконалення інформаційно-консультаційної підтримки малого підприємництва	Забезпечувати функціонування телефонної «гарячої» лінії підтримки підприємців.
	Постійно інформувати платників податків щодо змін у податковому законодавстві
6. Підвищення рівня конкурентоспроможності та підтримка місцевих товаровиробників	Організувати проведення виставок-ярмарків місцевих товаровиробників, сільгоспвиробників
	Реалізувати заходи щодо припинення та ліквідації стихійної торгівлі, упорядкування вуличної торгівлі
7. Розвиток інфраструктури підтримки малого бізнесу	Створити Coworking-центр з метою активізації підприємницької діяльності та скорочення витрат, а також супроводу відкриття і ведення бізнесу

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Подальший розвиток малого бізнесу як стратегічного напрямку соціально-економічного розвитку України можливий за умови реалізації комплексу заходів з удосконалення регулювання підприємницької діяльності, фінансово-кредитної підтримки, інформаційного забезпечення, подальшого формування інфраструктури підтримки підприємництва. У табл. 1 наведемо пропоновані заходи програми підтримки малого бізнесу в Україні [1, 2].

Виконання пропонованих заходів надасть змогу:

- прискорити розвиток та підвищити конкурентоспроможність суб'єктів малого бізнесу на вітчизняному і світовому ринках;
- поліпшити бізнес-клімат та сформувати позитивний імідж країни для залучення інвестицій;
- активізувати застосування фінансово-кредитних механізмів підтримки бізнесу;
- створити умови для збільшення на 3-10 % чисельності осіб, зайнятих у малому бізнесі;
- сприяти розширенню експортних можливостей для малого бізнесу;
- допомогти суб'єктам малого бізнесу у пошуках підприємницької ідеї на підставі інноваційного підходу, нетрадиційних рішень;
- підвищити рівень зайнятості шляхом активного залучення молоді до участі у підприємницькій діяльності.

Список використаних джерел

1. Як підтримати малий бізнес в Україні. URL: <https://eba.com.ua/yak-pidtrymaty-malyj-biznes-v-ukrayini/> (дата звернення: 04.12.2019).
2. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80> (дата звернення: 22.11.2019).

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

*Манько С.В., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к. і. н., доцент Щетініна Т. О.*

СКЛАД ТА СТРУКТУРА ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ЛОХВИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ)

Лохвицька районна рада є органом місцевого самоврядування, що представляє спільні інтереси територіальних громад сіл у межах повноважень, визначених Конституцією України, Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад» та іншими законами України, а також повноважень переданих їй сільськими радами.

Діяльність районної ради ґрунтується на колективному вільному обговоренні і вирішенні питань, віднесених до її компетенції, законності, гласності, правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими законами, відповідальності та звітності перед радою уповноважених нею органів, вибраних чи призначених посадових осіб, широкому залученні громадян до управління суспільними справами, реалізації волі виборців через своїх депутатів і безпосередньо їхню участь у формуванні і діяльності ради, взаємодії з трудовими колективами, місцевими організаціями партій і громадськими організаціями, іншими органами місцевого самоврядування, дотриманні принципу поєднання місцевих і державних інтересів [1, с.153].

Лохвицька районна рада в межах своїх повноважень приймає нормативні та інші акти у формі рішень. Рішення ради приймається на її пленарному засіданні після обговорення більшістю депутатів від загального складу ради. При встановленні результатів голосування до загального складу сільської, селищної, міської ради включається сільський, селищний, міський голова, якщо він бере участь у пленарному засіданні ради, і враховується його голос.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

На сайті ради зазначається, що в актах та проектах актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним чи комунальним майном, у тому числі про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримують ці кошти або майно, а також до іншої інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом.

У відповідності до чинного законодавства Лохвицька районна рада вважається повноважною за умови обрання не менш як двох третин депутатів від загального складу ради. У разі якщо до ради обрано менше двох третин складу ради, то до обрання необхідної кількості депутатів продовжує виконувати свої повноваження рада попереднього скликання.

У разі дострокового припинення повноважень деяких депутатів районна рада за поданням районної виборчої комісії визнає обраним депутатом наступного за черговістю кандидата у депутати у виборчому списку відповідної місцевої організації партії, а в одномандатних виборчих округах територіальна виборча комісія призначає позачергові вибори.

Регламент роботи районної ради затверджується не пізніше, як на другій сесії. Зміни і доповнення до регламенту приймаються районною радою за пропозицією голови ради, постійних комісій, депутатів чи депутатських фракцій.

Відносини Лохвицької районної ради з Лохвицькою районною державною адміністрацією та іншими підрозділами райдержадміністрації регулюються законами України «Про державну службу», «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні».

Відповідно до штатного розпису, який затверджується районною радою на пленарному засіданні, районна рада має виконавчий апарат.

Виконавчий апарат Лохвицької районної ради налічує 15 посадових осіб місцевого самоврядування (табл. 1).

**Штатний розпис виконавчого апарату
Лохвицької районної ради на 2017 рік [2]**

№ п/п	Назва структурного підрозділу та посад	Кількість штатних одиниць, чол.
1	Голова районної ради	1
2	Заступник голови районної ради	1
3	Керуючий виконавчим апаратом районної ради	1
4	Завідуючий відділом організаційного забезпечення районної ради, її постійних комісій та депутатів виконавчого апарату районної ради	1
5	Головний бухгалтер	1
6	Консультант голови районної ради	3
7	Провідний спеціаліст	3
8	Спеціаліст	1
9	Оператор комп'ютерного набору	1
10	Водій	1
11	Прибиральниця	1
	Всього	15

Відділи апарату здійснюють організаційну та координаційну роботу в окремих сферах діяльності.

Також виконавчий апарат має зв'язок з громадськістю, який відбувається через загальний відділ.

Діяльність районної ради здійснюється за планами роботи, затвердженими радою на рік. План роботи включає в себе зміст діяльності ради та її органів протягом року, визначає основні питання порядку денного сесій, містить заходи по підготовці та реалізації рішень, визначає відповідальних за виконання планових завдань.

План роботи ради є підставою для поточного планування роботи постійних комісій, інших органів ради. Проекти планів роботи ради розробляються під керівництвом голови районної ради на підставі пропозицій заступника голови районної ради, постійних комісій, депутатських груп, фракцій, депутатів, районної державної адміністрації.

Таким чином, короткий огляд напрямів та засад діяльності Лохвицької районної ради дає змогу зауважити, що даний орган місцевого самоврядування

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

організовує та регламентує свою роботу у відповідності до норм чинного законодавства. Реалізацію рішень ради забезпечує виконавчий апарат, структура якого та штатний розпис відповідають поставленим перед завданням.

Список використаних джерел

1. Кравченко Т.А. Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування в сільській місцевості. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2013. № 2 (42). С.152-158.
2. Лохвицька районна рада: офіційний веб-сайт. URL: <https://lohvica-rayrada.gov.ua/>

***Мартиненко А. М., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к. е. н., доцент Тимошенко І. В.***

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Життя людини та її здоров'я – це найцінніше в світі. Майже третину свого життя людина витрачає на працю. На організм людини впливають різноманітні виробничі фактори, як пил, шум, вібрація, електромагнітні випромінювання та інші. Відповідно до законодавства за створення безпечних, сприятливих та здорових умов праці відповідає роботодавець. Однак не завжди він виконує вимоги законодавства з різних причин, чим порушує права робітників на безпечну, здорову працю [3, с. 6].

Нагляд за тим, що права не було порушено здійснює Державна Служба України з питань праці, одна із функцій якої реалізація державної політики з питань гігієни праці. В полтавській області ці повноваження виконує Головне управління Держпраці у Полтавській області, одним із основних пріоритетних завдань якого є організація профілактики професійних захворювань на

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

виробництві.

Підвищення рівня безпеки праці можливо досягти шляхом проведення профілактичних заходів, розроблення та впровадження у діюче виробництво інноваційних технологій, нових видів засобів індивідуального та колективного захисту; відновлення та модернізації медичних служб на виробництві, підвищення рівня культури безпеки праці шляхом пропагування безпеки праці та способів запобігання виникненню ризиків виробничого травматизму та професійних захворювань, формування відповідального ставлення працівників до особистої безпеки.

Професійна захворюваність, виникає внаслідок впливу на організм людини несприятливих факторів виробничого середовища, а також самого трудового процесу.

До професійних хвороб належать насамперед хвороби, що виникають внаслідок безпосередньої дії на людей виробничих шкідливих факторів, а також ті, що за певних виробничих умов розвиваються значно частіше, ніж звичайно. Найпоширенішими професійними чинниками, є:

- хімічні речовини, що широко використовуються для захисту рослин від шкідників та захворювань;
- вібрація та шум, пил рослинного й тваринного походження;
- перенапруження окремих органів і систем, що виникає у відповідь на тривале навантаження на одні і ті самі нервово-м'язові групи;
- біологічні чинники (мікроорганізми) – збудники заразних хвороб [2].

У разі тривалої дії на організм високих концентрацій пилу можуть розвинути хвороби легенів і дихальних шляхів; під впливом високих рівнів вібрації, виникає вібраційна хвороба, внаслідок дії шуму – захворювання органів слуху – неврит, хімічних речовин – отруєння.

Розрізняють гострі і хронічні професійні захворювання та отруєння. У виникненні професійного захворювання відіграють наступні фактори: кількість (доза) шкідливих речовин, які потрапляють в організм або рівень вібрації, шуму

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

тощо; тривалість дії їх на працюючих; умови праці й побуту, які можуть зменшити вплив шкідливостей на здоров'я, наявність засобів індивідуального захисту; індивідуальна чутливість сприймання людьми тих чи інших виробничих чинників.

Негативні зміни в організмі відбуваються тільки в тому випадку, якщо вплив несприятливого виробничого чинника перевищує безпечний для здоров'я працюючого рівень. Для шкідливих хімічних речовин встановлено гранично допустимі концентрації у повітрі робочої зони і в атмосферному повітрі, у воді, продуктах харчування, ґрунті. Дотримання законодавства, гранично допустимих концентрацій хімічних речовин у повітрі робочої зони та рівнів шуму і вібрації, інших шкідливих для здоров'я чинників – дають змогу запобігти виникненню професійних захворювань серед працівників усіх галузей [1, с. 3].

Роботодавцеві доцільно всіляко сприяти і створювати на підприємстві здорову робочу атмосферу та всі умови для професійного росту працівників. Якщо немає свідомого розуміння кожним працюючим того, що ціна неякісного виконання своїх професійних обов'язків є надзвичайно високою (травми, захворювання та навіть смерть), створення безпечних умов праці не вирішить проблему професійних захворювань. Дотримання законодавства у сфері охорони, гігієни праці та промислової безпеки стане запорукою збереження людського життя. Обов'язково потрібно щоб праця кожного завжди була безпечною, приносила задоволення та забезпечувала достатній рівень життя.

Список використаних джерел

1. Караченцев С. Ю. Правове регулювання розслідування професійних захворювань : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». Х., 2014. 21 с.

2. Про затвердження переліку професійних захворювань: постанова Кабінету Міністрів України від 8 лист. 2000 р. № 1662. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-p> (дата звернення 02.09.2019).

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

3. Щоб спільними зусиллями побороти недугу. *Закон і обов'язок.*
28 березня 2014 року. № 13(3159).

*Тютюнник І. П., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: старший викладач Могилат М. Г.*

СТАН МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ МИРГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ

Кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство й держава відповідальні перед сучасним і майбутнім поколінням за рівень здоров'я та збереження генофонду України, забезпечують пріоритетність охорони здоров'я, поліпшення умов праці медичних працівників, навчання, побуту і відпочинку населення, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги, попередження і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення спадковості. Державні, громадські та інші організації, посадові особи зобов'язані забезпечувати пріоритетність охорони здоров'я у своїй діяльності [2].

Аналіз рейтингової оцінки стану здоров'я населення Миргородського району наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Оцінка стану здоров'я населення Миргородського району, 2016-2018 рр.

Показник	Роки			2016 р. до 2018 р., %
	2016	2017	2018	
Показник народжуваності, осіб на 1000 осіб населення	8	9	9	109,8
Показник смертності, осіб на 1000 осіб населення	15	14	14	94,7
Показник природнього приросту, осіб на 1000 осіб населення	-7	-6	-6	85,7
Показник загальної захворюваності, осіб на 1000 осіб населення	403	420	416	103,2
Показник захворюваності на туберкульоз, осіб на 1000 осіб населення	56	42	58	103,0
Показник захворюваності на онкопатологію, осіб на 1000 осіб населення	34	38	36	105,9

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Отже, у 2018 р. порівняно з 2016 р. показник народжуваності на 1000 осіб зріс на 1 одну дитину або на 9,8 % і становив 9 осіб. Позитивним є зниження рівня смертності до 14 осіб на 1000 осіб, що на 1 особу або на 5,3 % менше ніж у 2016 р. Показник природнього приросту був негативний і становив 6 осіб. Вивчення рівня захворюваності сільського населення показує, що він у 1,3-1,4 рази нижчий за аналогічний показник для міських жителів. Хоча це зумовлено не стільки кращим здоров'ям селян, скільки специфікою їхніх звернень за медичною допомогою, меншу доступність останньої через незадовільну її організацію, територіальну віддаленість закладів охорони здоров'я від місця проживання пацієнтів. Загалом серед жителів Миргородського району упродовж останніх років рівень захворюваності зменшився. Однак, не маючи належного обліку захворювань за чинної системи, неможливо говорити, чи впливають і як саме умови проживання у сільській місцевості на рівень здоров'я людей. До найпоширеніших у переліку захворювань за статистикою належать захворювання органів дихання, системи кровообігу, травми, отруєння.

70823 мешканців Миргородського району та міста Миргород отримують первинну медичну допомогу від комунальної установи «Миргородська центральна районна лікарня», Комунального закладу «Миргородський центр первинної медико-санітарної допомоги» та Миргородської станції екстреної (швидкої) медичної допомоги комунального закладу «Полтавський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Полтавської обласної ради. Структурні підрозділи закладу розташовані як в сільських населених пунктах (13 амбулаторій загальної практики – сімейної медицини та 29 пунктів здоров'я (колишні фельдшерсько-акушерські пункти)) так і в місті Миргород (2 амбулаторії загальної практики – сімейної медицини та 1 – медичний пункт). Віддаленість населених пунктів до міста Миргород сягає близько 50 км [1, с. 126].

Медичну допомогу населенню району на первинному рівні здійснюють 13 амбулаторій загальної практики – сімейної медицини та 29 пунктів здоров'я.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

Укомплектованість лікарями медичних закладів Миргородського району лікарями становить 85,1 % (табл. 2).

Таблиця 2

Укомплектованість лікарями Комунального закладу «Миргородський центр первинної медико-санітарної допомоги», 2016-2018 рр.

Показник	Роки			2018 р. від 2016 р., (+, -)
	2016	2017	2018	
Укомплектованість лікарями, %	86,3	85,1	83,2	-3,1
Укомплектованість середнім медичним персоналом, %	95,2	92	85,6	-9,6
Чисельність медичного персоналу для сільського населення, осіб	57	56	53	-4
в т. ч. сімейних лікарів	43	42	40	-3
терапевтів	6	6	6	0
педіатрів	8	8	7	-1
Загальна кількість штатних співробітників (постійних та тимчасових)	274	235	214	

Укомплектованість середнім медичним персоналом медичних закладів Миргородського району у 2019 р. становить 85,6 %. Медичне обслуговування сільського населення здійснюють 53 сімейних лікарів, 6 терапевтів та 7 педіатрів, із них 2 лікарі у міській амбулаторії, 51 – у сільській місцевості. Переважна більшість сільських амбулаторій загальної практики сімейної медицини укомплектована одним лікарем, а Семеренківська, та Мальцівська амбулаторії взагалі не укомплектовані лікарями. У 2019 р. планувалось закриття двох терапевтичних відділень: у селищі Комишня та в Сорочинській ОТГ. Що стає передумовою до порушення комплексності та послідовності у наданні медичної допомоги, проведенні профілактики захворювань та диспансеризації населення. Що, у свою чергу, призводить до несвоєчасного виявлення хвороб та їх ускладнень, а відтак і до потреби населення у спеціалізованій та високоспеціалізованій медичній допомозі.

Список використаних джерел

1. Дорошенко О.О., Шевченко М.В. Аналіз міжнародного досвіду фінансування вторинної медичної допомоги. *Економіка і право охорони здоров'я.*

2017. № 1 (5). С. 125-130.

2. Системи охорони здоров'я: час змін. URL: <http://bit.ly/2qJdw1n> (дата звернення 20.09.2019).

Чупилко В. О., здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: д. держ. упр., професор Лозинська Т.М.

ПРОСВІТНИЦЬКІ ЗАХОДИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ВЕТЕРИНАРІЇ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сьогодні сучасні методи досліджень дали змогу виявити такі мікродози забруднення продуктів харчування, про які раніше не підозрювали навіть науковці, що дало змогу зробити висновок про те, що абсолютно безпечних продуктів не існує, оскільки практично немає жодного їхнього компонента, який не був би безпечним для тієї чи іншої категорії населення. Такі висновки є підставою для перегляду рівнів ризику і встановлення інших допустимих концентрацій забруднювальних речовин. Ще одним проблемним аспектом в цій галузі є фальсифікація продуктів харчування. Зокрема, в Україні приблизно 80 % харчової продукції фальсифіковано за одним або кількома показниками [1, с. 140].

Серед асортиментної фальсифікації найпоширенішими є: часткова заміна водою, додавання до харчового продукту низькоякісного замінника і повна заміна натурального продукту імітатором. Замінники, які використовують у разі асортиментної фальсифікації, здебільшого є харчовими, тобто дешевшими продуктами з меншою харчовою цінністю, але подібними до натуральних за кількома ознаками. Досвід свідчить про те, що у разі додавання 10 % води до рідких харчових продуктів (соку, вина) дегустатори не помічають фальсифікації.

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

У разі додавання 20 % води третина дегустаторів висловлює сумнів щодо якості продукту і лише при 50 % розведенні більшість дегустаторів впевнено розпізнають водянистий смак соків і вин. Незначне розведення водою рідких продуктів не можуть зареєструвати прилади, якими визначають фізико-хімічні показники. В наш час набула поширення якісна фальсифікація харчових продуктів, тобто їх підроблення за допомогою харчових і нехарчових добавок, які імітують покращання органолептичних характеристик, або заміна продукту вищого ґатунку нижчим [1, с. 142].

Для підвищення якості та безпеки харчових продуктів фахівцями Управління захисту споживачів Головного управління Держпродспоживслужби в Полтавській області проведено ряд заходів. Основні семінари, які проводилися організацією наведені в табл. 1.

На запит органічного сектору розроблені Методичні рекомендації до маркування органічних харчових продуктів та кормів. Вони містять законодавчі вимоги до маркування органічної продукції з урахуванням загальних вимог до маркування харчових продуктів, вимоги до маркування імпортованих харчових продуктів, а також настанови до використання державного логотипу України для маркування органічної продукції.

На сайті управління згідно сезонності наводять поради щодо споживання продукції, зокрема восени – грибів [2].

Таблиця 1

Основні семінари, які проводилися Управлінням безпеки харчових продуктів та ветеринарії Головного управління Держпродспоживслужби в Полтавській області, 2017-2019 рр., шт.

Дата заходу	Назва заходу	Мета
19 липня 2019 року	Маркування та торгівля органічними продуктами	Ознайомити учасників з вимогами законодавства в галузі органічного виробництва, а також отримати зворотній зв'язок щодо законодавства: зауваження, занепокоєння, побоювання та питання, які варто врахувати при прийнятті підзаконних актів, адже ще триває робота над їх розробкою та опрацюванням

20 лютого 2019 р.	Семинар: «Актуальні питання державного контролю за якістю та безпечністю харчових продуктів»	Аналіз маркування харчових продуктів згідно з новими вимогами Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів». Дослідження метрологічних вимог до фасованих продуктів», що відбувся на базі державного підприємства «Полтавастандартметрологія».
15 лютого 2019 р.	Підсумки роботи за 2018 р.	Підведення підсумків роботи з питань безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини і державного нагляду у сфері санітарного законодавства
24 травня 2019 р.	Дотримання вимог чинного законодавства під час організації харчування в закладах оздоровлення та відпочинку для дітей	Недопущення спалахів інфекційних захворювань та харчових отруєнь у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. До участі в семінарі запрошували: спеціалістів, відповідальних за організацію харчування, завідуючих виробництвом, шеф-кухарів та працівників харчоблоків закладів оздоровлення та відпочинку для дітей
16 серпня 2019 р.	Вимоги українського харчового законодавства та система НАССР	Удосконалення знань з харчового законодавства та системи НАССР
6 квітня 2018 р.	Впровадження системи НАССР на елеваторах України	Підвищити відповідальність за виконання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів у межах діяльності, яку вони здійснюють
5 вересня 2017 р.	Фальсифіковані продукти	Підвищити відповідальність за виконання вимог законодавства про безпечність харчових продуктів

На семінарах виявлено, що основною розбіжністю у вітчизняному та європейському законодавстві є ставлення до таких категорій, як якість та безпечність продукту. У країнах ЄС якість – це категорія комерційна, яка не підлягає контролю з боку держави. В Україні якість та безпечність харчових продуктів є єдиним цілим.

Отже, згідно Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» передбачається впровадження в Україні європейської моделі системи гарантування безпечності і якості харчових продуктів, зокрема, оператори ринку: відповідають за виконання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів у межах діяльності, яку вони здійснюють; зобов'язані забезпечувати дотримання гігієнічних вимог до харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва та обігу, а

Територія науки : збірник матеріалів наукових досліджень

також розробляти, вводити в дію та застосовувати постійно діючі процедури, що засновані на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР). Проведення просвітницьких заходів сприятиме зменшенню кількості фальсифікацій та підвищить якість та безпечність продукції, що споживається.

Список використаних джерел

1. Бубела Т., Воробець О. Безпечність та якість харчової продукції. *Вимірвальна техніка та метрологія*. 2010. № 71. С. 139-144.
2. Офіційний сайт Головного управління Держпродспоживслужби в Полтавській області. URL: <http://polvet.gov.ua/uk/home> (дата звернення 19.09.2019).

Наукове видання

Схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування

Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 2,1. Авт. арк. (Обл.-вид. арк.) 2,3.
Тираж 20 пр. Гарнітура Times New Roman Сут.
Друк – кафедра публічного управління та адміністрування
Полтавської державної аграрної академії